

INIJOSS

İnönü University International Journal of Social Sciences / İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi,
Volume/Cilt 7, Number/Sayı 1, (2018)
www.inijoss.net --- <http://inonu.edu.tr/tr/inijoss> --- <http://dergipark.gov.tr/inijoss>

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN FİNANSAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN BAZI DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ*

Sevde YÜCEL

Hacettepe Üniv. İİBF Aile ve Tüketici Bilimleri

Necati ÇİFTÇİ

Bilecik Şeyh Edebali Üniv. İİBF İktisat Bölümü Öğretim Üyesi

ÖZET

Her birey yaşamını idame ettirebilmek için finansal kararlar vermek zorundadır. Basit bir mutfak alışverişinden gayrimenkul alımına, emeklilik planlamasından yatırım kararlarına kadar hayatımızın her döneminde finansal tercihler yapmamız gerekmektedir. Finansal okuryazar olan bir birey bu konularda daha isabetli kararlar verecek ve bütçesini daha doğru yöneterek ülke ekonomisine de katkıda bulunacaktır.

21. yüzyılda hızla değişen piyasa koşulları, bireylerin finansal karar vermelerini gerektiren durumların artışı ve toplumun demografik yapısındaki değişimler, finansal okuryazarlık konusunun önemini su yüzüne çıkarmaktadır. Gündelik yaşamda yatırımdan tasarrufa, bilinçli tüketimden kredi kartı kullanımına kadar pek çok farklı alanda finansal araç ve uygulamaların artması sonucunda bireylerin sağlıklı finansal kararlar verebilmesi için finansal okuryazar olmaları zorunlu bir hale gelmiştir.

Tarama modelinde gerçekleştirilen çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerini ölçmek ve bu özelliklerin demografik değişkenlerle ilişkisini incelemektir. Araştırmanın evrenini üniversitelerin iktisadi ve idari bilimler fakültelerinde okuyan öğrenciler; örneklemini ise Hacettepe Üniversitesi ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'nde okumakta olan 300 öğrenci oluşturmaktadır.

Anket sonuçlarında; öğrencilerin %45'inin finansal okuryazarlık hakkında ortalama bilgiye sahip olduğu, %38.6'sının ise finansal konularda başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Finansal Eğitim, Yatırım Araçları.

* Bu makale Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi SBE İktisat ABD kabul edilen "Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlıklarının Kredi Kartı Kullanım Alışkanlıkları Üzerine Etkisinin İncelenmesi: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi-Hacettepe Üniversitesi Örneği" adlı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

INVESTIGATION OF FINANCIAL LITERACY LEVELS OF UNIVERSITY STUDENTS IN TERMS OF SOME DEMOGRAPHIC VARIABLES

ABSTRACT

Individuals must make financial decisions in order to continue their lives. It is necessary to make financial choices at every stage of life from buying a real estate to buying staple food; from planning a pension to making investment decisions. Individuals who are financially literate will make better decisions on these issues and will manage their budgets more accurately. They will also contribute to the economy of the country.

The rapidly changing market conditions, situations that require individuals to make financial decisions, and the changes in the demographic structure of the society in the 21st century, highlight the importance of financial literacy. The concept of financial literacy has become necessary to make sound financial decisions for individuals as a result of increasing financial tools and applications in many different fields not only investment, savings, and conscious consumption but also using credit card in daily life.

The purpose of the study conducted in the screening model is to measure the financial literacy levels of university students and to examine their relation to demographic variables. The population of the research consists of the students in the faculty of economics and administrative sciences in Hacettepe University and Bilecik Şeyh Edebali University. Randomly chosen sample includes 300 students.

The research results show that 45% of the students had average knowledge about financial literacy, and 38.6% of the students were successful in financial matters.

Key Words: Financial Literacy, Financial Education, Investment Tools.

1. FİNANSAL OKURYAZARLIK

Ekonomik gelişmeleri ve bu gelişmelerin etkilerini yorumlayabilme yeteneği olarak tanımlanan finansal okuryazarlık kavramı; yaşadığımız dünyayı anlamamızı kolaylaştırmakta, bireyleri hem akılcı hem de katılımcı olmaya yöneltmekte ve ekonomi politikalarını daha iyi anlamamızı sağlamaktadır (Gerek ve Kurt, 2011: 59).

Günlük yaşamda finansal kararlar alırken karmaşık finansal araçlar kullanmak gerekmektedir. Kredi kartı kullanım alternatiflerini karşılaştırmak, ödeme yöntemleri arasında tercih geliştirmek, ne miktarda tasarruf yapılacağını ve bu tasarrufun nereye yatırılacağına karar vermek, en iyi koşullarda kredinin nereden temin edileceğine karar vermek gibi pek çok finansal kararı etkin biçimde alabilmek için bireylerin mali açıdan okuma ve yazmayı bilmeleri gerekmektedir (Lusardi, 2008: 14).

21. yüzyılda finansal okuryazarlık konusu devletler, politikacılar, bankalar, ekonomistler ve eğitimciler gibi farklı gruplar tarafından sıkça gündem konusu olmaktadır. Her geçen gün daha karmaşık bir hale gelen finans dünyası ile karşı karşıya olan genç neslin finansal bilgi düzeylerinin oldukça az olması finansal okuryazarlık konusuyla ilgili olarak yetkililerin endişelenmesine sebep olmaktadır (Kılıç, Ata ve Seyrek, 2015: 130).

1.1.Finansal Okuryazarlık Tanımları

Finansal okuryazarlık en genel tanımıyla bir bireyin finansal hizmetler ve ürünlerle ilgili bilgi sahibi olup bu bilgilerini kullanarak doğru kararlar alabilmesini ifade etmek için kullanılan bir kavramdır. Finansal okuryazarlığın evrensel bir tanımı yoktur ancak; birçok kişi tarafından yapılan açıklamaların birbirine çok benzediği görülmektedir.

Schagen ve Lines (1996) finansal okuryazarlığın finansal planlama, problem çözme ve karar verme olarak üç ana yetenek etrafında olduğunu belirtmişlerdir. Onlara göre finansal okuryazar olan biri öncelikle para yönetiminin temel kavramlarını anlayabilmelidir. Buna ek olarak; finansal kurum, sistem ve servislerin çalışma şekilleri hakkında bilgili olmalıdır ve finansal konuların yönetiminde etkinlik ve sağlamlığa ortam hazırlayabilecek bir birikime sahip olmalıdır (Schagen ve Lines 1996: 18). Mason ve Wilson finansal okuryazarlığı bireylerin, finansal kavramların farkında olarak, karar vermede gerekli olan bilgileri elde etme, anlama ve değerlendirmesidir şeklinde tanımlamıştır (2000: 31). Remund'a göre finansal okuryazarlık, hayatta meydana gelebilecek olaylar sonucunda değişiklik gösteren ekonomik koşullar hesaba katılarak, bireylerin gerekli finansal kavramları doğru anlayarak yorumlamaları; etkili kısa vadeli kararlar alabilmeleri ve uzun vadeli finansal planlamalar yapabilmeleri vasıtasıyla kişisel finansal durumlarını en iyi şekilde yönetme yeteneklerine verilen addır (Remund, 2010: 284). Vitt ve diğerleri finansal okuryazarlığı, finansal refah üzerinde etkisi olan finansal konular ve finansal olaylar hakkında bilgi sahibi olabilme ve bu bilgiyi analiz edebilme yeteneği olarak tanımlamıştır (Vitt vd, 2000: 2). Gökmen (2012)'e göre finansal okuryazarlık, kişisel finansal sağlığı sağlamak ve korumak için gereken finansal bilgi, beceri, tutum ve davranışlardan oluşan bileşendir.

Finansal okuryazarlıkla ilgili tüm bu tanımlara baktığımız zaman ufak değişiklikler olsa da genel olarak tanımların birbirine benzediğini görebiliriz. Bu benzerlikler, hangi bireylerin finansal okuryazar olduklarını belirterek açıklanabilir. Para ve varlık yönetimi, bankacılık, yatırım, kredi, sigorta ve vergiler konularında eğitimli ve bilgi sahibi olan, bu konulardan haberdar, para ve varlık yönetiminin temel kavramlarını algılayan, finansal kararları planlamak ve yerine getirmek için tecrübe ve bilgi birikimini kullanan kişiler finansal okuryazardır diyebiliriz (Hogarth, Beverly ve Hilgert, 2003: 2-5).

1.2.Finansal Okuryazarlık İle İlişkili Kavramlar

Finansal okuryazarlık; sayısal okuryazarlık, bilgi okuryazarlığı ve yasal okuryazarlık ile ilgilidir. Sayısal okuryazarlık; endişeler özellikle matematik becerilerini kullanma ve basit sayısal problemleri çözmeyi kapsar, bilgi okuryazarlığı; araştırma yeteneği, hesaplama ve kontekstin içindeki uygun bilgiyi kullanma becerilerini kapsar, yasal okuryazarlık ise; hukuk sisteminde yönelim olarak haklara genel bakış, sorumluluklar ve fırsatları kapsar. Bu alanların geliştirilmesi aynı zamanda tüketicilerin ekonomik, hukuksal ve politik düşüncelerini oluşturup güçlendirmeleri anlamına gelmektedir (Tomaskova, Mohelska ve Nemcova, 2011: 366).

Finansal okuryazarlıkla ilgili kavramları genel olarak dört başlık altında toparlayabiliriz. Bunlar;

1. Para ve para idaresi,
2. Gelir Kavramı,
3. Tasarruf
4. Yatırım Kavramı ve Yatırım Araçları,
5. Harcama ve Borçlanmadır.

1.3.Finansal Okuryazarlığın Etkileri

Finansal okuryazarlığın etkilerini “bireysel” ve “ekonomik ve finansal” etkiler olarak iki başlık altında inceleyebiliriz.

1.3.1. Finansal Okuryazarlığın Bireysel Etkileri

Yirminci yüzyılın son çeyreği ve yirmi birinci yüzyılın başlarında dünya ekonomisinde özellikle finansal sistemde çok hızlı değişimler meydana gelmiştir. 1970'lerin başında yıkılan Bretton-Woods sisteminin ardından sabit döviz kuru politikalarının terki sonucunda mali piyasalar globalleşmiştir ve uluslararası mali piyasalarda rekabet yoğunlaşmıştır. Bilgisayar ve telekomünikasyon teknolojilerindeki inanılmaz yeniliklerle beraber, fiyatlar ve bilgiler çok daha şeffaf hale gelmiş ve sermaye maliyetleri ciddi bir biçimde azalmıştır. Dış ticaretteki liberalleşmeyi sermaye hareketlerinde liberalleşme takip etmiştir. Uluslararası sermaye hareketlerinin önündeki engeller kaldırılarak sermayenin serbest dolaşımı kolaylaştırılmıştır (Yılmaz ve Tuncay, 2012: 345).

Finans piyasalarında yaşanan bu serbestleşme daha karmaşık finansal ürünlerin ortaya çıkmasını sağlamıştır ve beraberinde yeni finansal enstrümanlarla uygulamalardaki çeşitlenmeye sebep olmuştur. Bu durum başta bireyler ve hane halkları olmak üzere ekonomik sistem içerisinde finansal karar alan herkesin hem gündelik yaşamlarına hem de uzun dönemli planlarına ilişkin algı, tutum ve davranış sürecinde çok önemli bir rol oynamıştır (Ergün, Şahin ve Ergin 2014: 849).

Yaşanan gelişmeler sonucunda finansal güvenliği tehlikeye düşen günümüz bireyleri için finansal okuryazar olabilmek son derece önem taşımaktadır. Gelişen finansal piyasalar ve çeşitlenen finansal ürünler karşısında doğru tercih yaparak refah düzeyini artırmak isteyen bireyler için ya da yanlış tercihlerinin sonucunda yıllarca yaptıkları tasarruflarını kaybetmek istemeyen bireyler için, finansal okuryazarlıklarını artırmak çok önemlidir. Bu sayede bireyler ekonomik çıkarlarını istedikleri gibi doğru bir biçimde gerçekleştirebilir. Finansal risklerin sistemden bireye aktarılmasıyla birlikte bireylerin üstlendikleri riskin farkında olmaları gerekmektedir. Buna ek olarak finansal durumlarını başarıyla yönetmeleri gereklilik halini almıştır. Bu açıdan bakıldığında toplumun tüm kesimlerinin finansal okuryazar olmasının önemi ortadadır (Temizel, 2010: 15).

Bireylerin büyük bir kısmı için var olan borç problemleri, gelir eksikliğinden ziyade temel düzeyde finansal eğitim ve finansal okuryazarlığın eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Yani çoğu birey, para yönetimi ile ilgili temel görevleri yeterince anlayamamıştır (Mavrınac ve Ping, 2004: 17). Diğer bir deyişle finansal açıdan okuryazar olan bireyler borç problemlerini çözüme ulaştırmakta daha başarılıdırlar.

Finansal okuryazarlık hem bireyleri hem de aileleri zor günlere hazırlamaktadır. Finansal anlamda eğitilmiş olan bir tüketici nasıl tasarruf etmesi ve yatırımlarında nasıl daha fazla çeşitlendirme yapması gerektiğini öğrenmiştir. Ayrıca finansal okuryazar olan bireyler sigorta ürünlerini kullanmayı bilmelerinin yanı sıra aşırı borçlanmadan kaçınmaktadırlar. Dolayısıyla finansal okuryazarlık tasarruflar, çeşitlendirme ve uygun sigorta ürünlerinin seçilmesi ile bireylerin sıkıntılı süreçlerini daha rahat geçirmelerini sağlamaktadır (World Bank, 2009: 2).

1.3.2. Finansal Okuryazarlığın Ekonomik Ve Finansal Etkileri

Finansal okuryazarlık, bireylerin gündelik yaşantılarında karşılaştığı finansal sorunlara yönelik çözümleri geliştirirken, aynı zamanda finansal piyasaların hem etkin hem de verimli çalışmasına katkıda bulunmaktadır. Finansal okuryazarlık kavramı daha önce de belirttiğimiz gibi finansal bilgi, ürün ve uygulamaları içeren konularda temel düzeyde bilgi sahibi olarak finansal kararlar almayı ifade eden bir kavramdır. Finansal hizmet satın alırken verilecek kararlarda rasyonel olabilmek için bu konuda iyi bir farkındalığa ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yönüyle finansal okuryazarlık, söz konusu farkındalığın artmasına ve finansal tüketicilerin rasyonel karar vermesine yardımcı olmaktadır (Er vd., 2014: 114). Finansal okuryazarlık bireyler için önemli olduğu kadar finansal kurumlar ve ülke

ekonomisi için de önemlidir. Finansal okuryazarlık; bireylerin nasıl tasarruf edecekleri, nasıl borçlanacakları, nasıl yatırım yapacakları ve hayatlarındaki finansal meseleleri nasıl yönetecekleri gibi konularda belirleyici olan bir kavramdır. Bu durum finansal kurumların hangi hizmet ve ürünleri sunacaklarını ve nasıl bir organizasyona ihtiyaç duyacaklarını etkilemektedir. Bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerine bağlı olarak verecekleri yatırım kararları ekonomide kaynakların tahsisini yönlendirir. Sonuçta reel ekonomiye aktarılacak kaynaklar ülkenin uzun dönem büyüme potansiyelini belirler (Widdowson ve Hailwood, 2007:38). Finansal okuryazarlık finansal kurumları daha etkili, açık ve rekabetçi uygulamalar konusunda da etkilemektedir. Finansal anlamda daha eğitilmiş olan bireyler kendi kararları vasıtasıyla piyasaların denetlenmesine dolaylı olarak yardım ederler (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), 2009: 8).

Finansal okuryazar olmayan tüketicilerin hatalı finansal karar verme olasılıklarının daha yüksek olmasının yanı sıra, bu bireyler genelde finansal konularda uygun tutum ve davranışlara sahip değildirler. Böyle bir durumda çoğu tüketici yaptığı finansal hataların sonucunda zarar görür ve bu yüzden finansal sistemden tamamen uzak durmaya çalışır. Bunun sonucunda da finans sektörünün hacmi daralır ve reel sektör bundan olumsuz şekilde etkilenir (Gökmen, 2012: 48).

1.3.3. Finansal Eğitim

Finansal eğitim tasarruf, emeklilik planlarının doğru bir şekilde yapılması ve ipotekli konut kredileri ile ilgili kararların verilmesinde, bireylerin mali durumları ve yaşam standartları üzerinde çok önemli bir role sahiptir (Özçam 2006: 1). Fanto finansal eğitimi üç bölümde incelemiştir. Bunlar, yatırım eğitimi, tasarruf eğitimi ve finansal dolandırıcılık eğitimidir. Bu eğitimlerde bireylere, tasarrufun önemi ve tasarruf planlarının belirlenmesi, oluşturulan birikimlerin nerelerde ve hangi finansal araçlarla değerlendirilebileceği ve bu sırasında oluşabilecek risklerin neler olabileceği, finansal risklerden ve finansal dolandırıcılıktan nasıl korunacakları hakkında bilgi vermektedir (Fanto, 1998: 105).

Eğitimin yatırımcılar açısından sağladığı fayda değerlendirildiğinde ise bunun esas olarak yatırımcılara kendi özel durumlarına en uygun kararları alma imkânı sağlaması olduğu söylenebilir. Bu sayede bireyler kendi mali durumlarına uygun tasarruf eğilimlerini belirleyebilecek, risk-getiri analizlerini değerlendirerek uygun yatırım araçlarına yönelebilecek, ayrıca finansal dolandırıcılıklar ve düzenlemelere aykırı uygulamalardan uzak durabilecektir (Özçam 2006: 3).

Finansal eğitim; tüketicilere faydalarından dolayı önemli bir kavramdır. Finansal açıdan eğitilmiş bireylerle eğitimsiz bireyler kıyaslandığı zaman finansal eğitimi olan bireyler aşağıdaki davranışları sergilemeye daha yatkındırlar:

1. Daha fazla harcanabilir gelirden daha uzun ömürlü yararlanmak,
2. Daha fazla tasarruf yapmak,
3. Emeklilik için birikim yapmak,
4. Borçları iyi yönetmek,
5. Akıllıca borçlanmak,
6. Finansal hedefler konusunda daha mantıklı olmak,
7. Finansal piyasalarda daha aktif olmak,
8. Finansal konularda kendine güvenmek,

9. Finansal planlama ve bütçeleme yapmak,
10. Ürünleri doğru seçmek,
11. Tüketici haklarını bilmek.

Bir ülkede finansal eğitim gelişirse o ülkede uygulanan ekonomi politikaları da değişir ve tasarruf düzeyi artar. Finansal eğitimin gelişmesiyle sermaye yapısı ve ekonomik istikrar olumlu yönde etkilenir. Finansal eğitim sayesinde bireylerin tasarruf eğilimleri artarken, küçük birikimlerin yatırıma dönüşmesi sonucunda bu birikimlerin finansal piyasalara katılımıyla ülkenin sermaye yapısı güçlenmektedir. Güçlü ve devamlılık gösteren bir sermaye yapısı da, ekonomik istikrar için bir hayli önemlidir (Özgüler, 2013: 13).

1.3.4. Finansal Okuryazarlık İle İlgili Literatür İncelemesi

Danes ve Hira, Iowa State Üniversitesinde 1987 yılında 323 öğrenci üzerinde yaptıkları çalışmada öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerini belirlemek amacıyla temel finansal kavramlara yönelik bilgileri test etmişlerdir. Araştırma sonucunda erkek öğrencilerin kadın öğrencilere oranla daha fazla bilgiye sahip oldukları ve finansal okuryazarlık seviyesinin üst sınıflarda daha yüksek olduğu sonuçlarına varmışlardır.

Hogart 2002 yılında yaptığı çalışmasında, ABD'deki yetişkinlerin finansal okuryazarlık durumunu doğru yanlış türü 28 sorudan oluşan bir test ile belirlemeye çalışmıştır. Çalışmanın sonucunda düşük eğitimi ve düşük geliri olan yetişkinlerin finansal okuryazarlıklarının diğerlerine göre daha az olduğu tespit etmiştir.

Beal ve Delpachitra' (2003), Avustralya'da öğrencilerin finansal okuryazarlığını ölçtükleri çalışmalarında, öğrencilerin finansal konularda yeterli olmadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca gelir düzeyi yüksek olan ve iş deneyimi olan öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin diğer öğrencilere göre yüksek olduğu sonucuna varmışlardır.

Lusardi (2008), ABD'de farklı demografik özelliği olan bireylerin finansal okuryazarlığını ölçmeye yönelik yaptığı çalışmasında, Afro-amerikan, İspanyollar ve kadınların finansal okuryazarlığının düşük seviyede olduğunu tespit etmiştir.

Wagland ve Taylor (2009) tarafından işletme bölümü öğrencisi 165 kişilik bir grupta yapılan çalışmada cinsiyetin finansal okuryazarlık seviyesinde farklılık yaratma durumu incelenmiştir. Araştırma sonuçları, katılımcıların %60'ının doğru karar alabildiklerini gösterirken, cinsiyet faktörünün finansal okuryazarlık üzerinde önemli bir etkisinin olmadığını göstermiştir.

Jorgensen ve Savla 2010 yılında genç yetişkinlerin finansal okuryazarlığını ölçmeye yönelik 420 üniversite öğrencisine uyguladıkları anket çalışmalarında, genç yetişkinlerin finansal okuryazarlığında ebeveynlerinin ne derece etkisi olduğunu araştırmışlardır. Çalışma sonucunda finansal okuryazarlıkta ebeveynlerin katkısının, finansal tutum üzerinde orta önemli bir etkiye sahip olduğu görülürken, finansal bilgi üzerinde bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Krizek ve Hradil (2012) yaptıkları çalışmalarında OECD'nin 2012, Çek Cumhuriyeti Finans Bakanlığı'nın 2007 ve 2010 yıllarında yapmış olduğu çalışmaların verileri kullanarak finansal okuryazarlık konusunda bir standart olup olmadığını incelemişlerdir. Çalışmada 2120 üniversite öğrencisine online olarak anket uygulanmıştır ve elde edilen bulgulara göre erkekler, kadınlara göre daha yüksek finansal okuryazarlığa sahiptir.

Mercan ve diğerlerinin 2012 yılında anket yöntemiyle Ulaştırma Bakanlığı'na bağlı bir şubede çalışanlara yönelik olarak uyguladıkları çalışmanın sonuçlarına göre yüksek lisans mezunlarının lise ve üniversite mezunlarına göre daha yüksek düzeyde finansal okuryazarlık seviyesine sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca sonuçlarda finansal okuryazarlığın alt boyutları ekonomi bilgisi, ekonomik akılcılık, yaş, medeni durum, çalışma süresi, unvan, eğitim, departman, cinsiyet ile ekonomi haberlerini takip etme sıklığı, ekonomi haberlerini merak etme arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Bayram (2015) Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nde yaptığı çalışmada, iktisadi ve idari bilimler ve Porsuk Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerini belirlemeye çalışmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre öğrencilerin finansal durumlarını yönetmede kendilerini olduğundan daha başarılı olarak gördükleri ortaya çıkmıştır.

Dilek, Küçük ve Eleren (2016) Kastamonu'da yaptıkları çalışmalarında Kastamonu Üniversitesi merkezinde bulunan fakülte ve akademik birimlerde okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyeleri üzerine bir inceleme yapmışlardır. Bu araştırmanın sonuçları genelde literatürdeki diğer çalışmaların sonuçlarını desteklemektedir. Üniversite öğrencileri sorulara orta ve yüksek değerli cevaplar vermişlerdir. Sonuçlara göre özellikle iktisat eğitimi verilen İİBF öğrencilerinin finansal okuryazarlık konusunda kısmen yeterli olduğu ortaya çıksa da kendilerini geliştirmeleri gereken birçok nokta olduğu da gözden kaçırılmamalıdır. Medeni durum, cinsiyet ve yaş gruplarıyla finansal okuryazarlık arasında istatistiki açıdan önemli bir fark bulunamamıştır.

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın öncelikli olarak amacı; üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin araştırılmasıdır. Finansal okuryazarlık düzeyinin sınıf, cinsiyet, gelir gibi bağımsız değişkenlerden etkilenip etkilenmediği, üniversite öğrencilerinin finansal bilgi kaynaklarının finansal kararlarında ne derecede etkisi olduğu bu çalışmada araştırılacaktır.

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini üniversitelerin iktisadi ve idari bilimler fakültelerinde okuyan öğrenciler; örneklemini ise Hacettepe Üniversitesi ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'nde 2016-2017 öğretim yılında okumakta olan 300 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümlere göre dağılımları Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılanların Bölümlere Göre Dağılımı

Bölüm	Frekans	%
İktisat	77	25.7
İşletme	74	24.7
Maliye	58	19.3
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	63	21.0
Aile ve Tüketici Bilimleri	28	9.3
Toplam	300	100.0

Tablo 1'de görüldüğü gibi, örneklemin %25.7'si iktisat, %24.7'si işletme, %19,3'ü maliye, %21'i siyaset bilimi ve kamu yönetimi, %9.3'ü ise aile ve tüketici bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır.

2.3. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Çalışmada farklı araştırmacılar tarafından geliştirilen iki anket kullanılmıştır (Ek. 1). Anketler iki bölüm halinde Hacettepe Üniversitesi ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine uygulanmıştır.

Anketin birinci bölümünde Girginer, Çelik ve Uçkun'un (2008) geliştirmiş olduğu demografik değişkenler bölümü baz alınmıştır. Söz konusu ankete araştırmacı tarafından bazı ilave ve değişiklikler yapılmıştır.

Anketin ikinci bölümündeyse, Cihangir ve Ergin (2015) tarafından geliştirilen 11 soruluk bir ölçek uygulanmıştır. Bu ölçek daha önceden OECD (2011) tarafından geliştirilmiştir, aşırı karmaşık olmayan ve uzman bilgisi gerektirmeyen; değişik zorluk derecelerinde ve çeşitli finansal konuları içeren bir çekirdek anket özelliğindedir. Bu anketin ilk sorusu basit bölme işlemini, ikinci sorusu paranın zaman değerini, üçüncü sorusu ödenen faizi, dördüncü sorusu basit faiz hesaplamayı, beşinci sorusu bileşik faiz hesaplamayı, altıncı sorusu risk ve getiri ilişkisini, yedinci sorusu enflasyon bilgisini, sekizinci sorusu çeşitlendirmeyi içermektedir. Dokuzuncu soruda enflasyonun, onuncu soruda bileşik faizin tanımı yer almaktadır. Son soruda ise katılımcılara finansal bilgi düzeylerinin artmasını isteyip istemedikleri sorulmuştur. Bu anketin ilk 10 sorusu araştırmacı tarafından her soruya 10 puan verilerek puanlanmıştır ve bunun sonucunda kazanılan puan finansal okuryazarlık puanı olarak isimlendirilmiştir. Buna göre, finansal okuryazarlık puanlamasında; 0-40 arası başarısız, 41-70 arası orta derecede başarılı ve 71-100 arası başarılı sayılmıştır.

2.4. Araştırmanın Verilerinin Analizi

Verilerin analizinde normal dağılıma bağlı olarak One Way ANOVA ve t-testi gibi parametrik testler yapılmıştır. Demografik bilgilerin analizinde ise betimsel istatistik testleri uygulanmıştır. Analizler için SPSS 20 paket programı kullanılmıştır.

2.5 Araştırmanın Bulguları

2.5.1 Demografik Özellikler İle İlgili Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin bazı demografik bilgileri aşağıda tablolar halinde özetlenmiştir.

Tablo 2: Araştırmaya Katılanların Öğrenim Gördükleri Sınıflara Göre Dağılımı

Sınıf	Frekans	%
1	64	21.3
2	73	24.3
3	85	28.3
4	78	26.0
Toplam	300	100

Tablo 2'de katılımcıların sınıflara göre dağılımları verilmiştir. Ankete katılanların %21.3'ü 1. sınıf, %24.3'ü 2. sınıf, %28.3'ü 3. sınıf, %26'sı 4. sınıf öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 3: Araştırmaya Katılanların Cinsiyet Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	%
Kadın	152	50.7
Erkek	148	49.3
Toplam	300	100.0

Tablo 3'te katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımları verilmiştir. Ankete katılanların % 50.7'si kadın, % 49.3'ü erkektir.

Tablo 4: Araştırmaya Katılanların Not Ortalamaları Açısından Dağılımı

Not Ortalaması	Frekans	%
2.00'dan az	40	13.3
2.01-3.00 arası	205	68.3
3.01-4.00 arası	55	18.3
Toplam	300	100.0

Tablo 4'te katılımcıların not ortalamaları açısından dağılımları verilmiştir. Ankete katılanların %13.3'ünün not ortalaması 2.00'dan az, %68,3'ünün not ortalaması 2.01-3.00 arasında, %18.3'ünün not ortalaması ise 3.01-4.00 arasındadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun ortalamasının 2.01-3.00 aralığında olduğu söylenebilir.

Tablo 5: Araştırmaya Katılanların Finansal Bilgi Kaynakları

Finansal Bilgi Kaynağı	Frekans	%
Aile	156	52.0
Online	58	19.3
Dersler	86	28.7
Toplam	300	100.0

Tablo 5'te katılımcıların finansal bilgi kaynakları açısından dağılımları verilmiştir. Ankete katılanların %52'si finansal bilgi kaynağının ailesi olduğunu belirtirken %19.3'ü online kaynaklar vasıtasıyla finansal bilgiyi öğrendiklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılanların %28.7'si ise finansal bilgi kaynağının dersler olduğunu belirtmiştir.

Tablo 6: Araştırmaya Katılanların Anne- Babalarının Eğitim Düzeyi

Anne- Babanın Eğitim Düzeyi	Frekans	%
Okur-yazar değil	6	2.0
İlkokul	90	30.0
Ortaokul	54	18.0
Lise	90	30.0
Lisans	50	16.7
Lisansüstü	10	3.3
Toplam	300	100.0

Tablo 6’da katılımcıların anne- babalarının eğitim düzeyi açısından dağılımları verilmiştir. Ankete katılanların %2’sinin anne-babası okuryazar değilken %30’ununki ilkokul mezunu, %30’ununki ise lise mezunudur.

Tablo 7: Araştırmaya Katılanların Aylık Hanehalkı Gelirleri

Aylık Hanehalkı Geliri	Frekans	%
1.300 TL’den az	23	7.7
1301-2500 TL arası	114	38.0
2501-4000 TL arası	101	33.7
4001 TL’den fazla	62	20.7
Toplam	300	100.0

Tablo 7’de katılımcıların aylık hanehalkı gelirleri açısından dağılımları verilmiştir. Ankete katılanların %7.7’sinin aylık hanehalkı geliri 1.300 TL’den az iken, %38’inin hanehalkı geliri 1301-2500 TL arasındadır.

2.5.2. Finansal Okuryazarlık İle İlgili Sonuçlar

Öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin belirlenebilmesi için on sorudan oluşan bir anket çalışması uygulanmıştır. Buna göre ilk soru basit bölme işlemi, ikinci soru paranın zaman değerini, üçüncü soru ödenen faizi, dördüncü soru basit faiz hesaplamayı, beşinci soru bileşik faiz hesaplamayı, altıncı soru risk ve getiri ilişkisini, yedinci soru enflasyon bilgisini, sekizinci soru çeşitlendirmeyi içermektedir. Dokuzuncu soruda enflasyonun, onuncu soruda ise bileşik faizin tanımı yer almaktadır. Uygulamanın ardından anketlerde doğru yapılan her soruya 10 puan verilerek 100 üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır. Buna göre 0-40 puan arası başarısız, 41-70 puan arası orta derecede başarılı ve 71-100 puan arası başarılı sayılmıştır. 49 kişi 0-40 arasında puan alarak başarısız olmuş, 135 kişi 41-70 arasında puan alarak orta derecede başarılı olmuş ve 116 kişi 71-100 arasında puan alarak başarılı olmuştur. Bu bölümde finansal okuryazarlık puanlarının demografik değişkenlerle (sınıf, cinsiyet, finansal bilgi kaynağı, anne-baba eğitim düzeyi, aylık hane halkı gelir düzeyi, kredi kartı kullanım durumu, kişisel finans deneyimi, not ortalaması) bir ilişkisinin olup olmadığı hem iki üniversite için ortak hem de ayrı ayrı araştırılmıştır.

2.5.2.1. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Sınıf düzeyine Göre İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin sınıf düzeylerine göre finansal okuryazarlık puanlarının incelenmesi için One Way ANOVA yapılmış ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 8: Sınıf Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Puanı

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	P
Gruplar Arasında	21.953	3	7.318		
Gruplar İçinde	1307.444	296	4.417	1.657	.176
Toplam	1329.397	299			

Tablo 8 incelendiğinde farklı sınıf düzeyindeki öğrencilerin finansal okuryazarlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ayrıca, Farklı sınıf düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları her bir üniversite için kendi bünyesinde de ayrı ayrı incelenmiş ve sonuçlar Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Sınıf Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi'ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ne Göre İncelenmesi

Üniversite		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	P
Hacettepe	Gruplar Arasında	74.525	3	24.842		
	Gruplar İçinde	640.415	146	4.386	5.663	.001
	Toplam	714.940	149			
Bilecik	Gruplar Arasında	3.329	3	1.110		
	Gruplar İçinde	587.044	146	4.021	.276	.843
	Toplam	590.373	149			

Tablo 9'da da görüldüğü gibi; Hacettepe Üniversite'sinde farklı düzeydeki sınıflara devam eden öğrencilerin finansal okuryazarlık puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır (Hacettepe: $F_{(3,146)}=5.66$; $p<0.05$). Başka bir deyişle; Hacettepe Üniversitesi'nde öğrencilerin

finansal okuryazarlıkları öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Bu farkların hangi sınıflar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre 2. Sınıfta öğrenim gören öğrencilerin finansal okuryazarlık puanlarının ($\bar{X}=8.2$) diğer sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bilecik Üniversitesi'ndeki öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları devam ettikleri sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

2.5.2.2. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre finansal okuryazarlık puanlarının incelenmesi için t-testi yapılmıştır ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 10: Cinsiyet Değişkenine Göre Finansal Okuryazarlık Puanı

	N	\bar{X}	s	Sd	t	p
Kadın	152	6.88	2.1 5	298	1.598	.11
Erkek	148	6.50	2.0 5			1

Tablo 10 incelendiğinde farklı cinsiyette olan öğrencilerin finansal okuryazarlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ayrıca, Farklı farklı cinsiyette olan öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları her bir üniversite için kendi bünyesinde de ayrı ayrı incelenmiş ve sonuçlar Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11: Cinsiyet Değişkenine Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi'ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ne Göre İncelenmesi

Üniversite		N	\bar{X}	SS	sd	t	p
Hacettepe	Kadın	81	7.19	2.34	148	1.32	.189
	Erkek	69	6.72	1.98			
Bilecik	Kadın	71	6.53	1.86	148	.710	.479
	Erkek	79	6.30	2.10			

Tablo 11'de de görüldüğü gibi; Hacettepe Üniversitesi'ndeki ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ndeki öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

2.5.2.3. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin finansal bilgi kaynaklarına göre finansal okuryazarlık puanlarının incelenmesi için One Way ANOVA yapılmış ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 12: Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Finansal Okuryazarlık Puanı

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	p
Gruplar Arasında	3.685	2			
Gruplar İçinde	1325.712	297	1.842	413	.662
Toplam	1329.397	299	4.464		

Tablo 12 incelendiğinde finansal bilgi kaynaklarına göre öğrencilerin finansal okuryazarlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ayrıca, finansal bilgi kaynaklarına göre öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları her bir üniversite için kendi bünyesinde de ayrı ayrı incelenmiş ve sonuçlar Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13: Finansal Bilgi Kaynaklarına Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi'ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ne Göre İncelenmesi

Üniversite		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	p
Hacettepe	Gruplar Arasında	5.788	2			
	Gruplar İçinde	709.152	147	2.894	.600	.550
	Toplam	714.940	149	4.824		
Bilecik	Gruplar Arasında	19.224	2			
	Gruplar İçinde	571.149	147	9.612	2.474	.088
	Toplam	590.373	149	3.885		

Tablo 13'te de görüldüğü gibi; Hacettepe Üniversitesi'ndeki ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ndeki öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları finansal bilgi kaynaklarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

2.5.2.4. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Anne-Baba Eğitim düzeyine Göre İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin anne-babalarının eğitim düzeyine göre finansal okuryazarlık puanlarının incelenmesi için One Way ANOVA yapılmış ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 14: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Puanı

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	p
Gruplar Arasında	20.557	5			
Gruplar İçinde	1308.839	294	4.111	.924	.466
Toplam	1329.397	299	4.452		

Tablo 14 incelendiğinde anne-babanın eğitim düzeyine göre öğrencilerin finansal okuryazarlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ayrıca, anne-babanın eğitim düzeyine göre öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları her bir üniversite için kendi bünyesinde de ayrı ayrı incelenmiş ve sonuçlar Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15: Anne-Babanın Eğitim Düzeyine Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi'ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ne Göre İncelenmesi

Üniversite		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	p
Hacettepe	Gruplar Arasında	34.266	5			
	Gruplar İçinde	680.674	144	6.853 4.727	1.450	.210
	Toplam	714.940	149			
Bilecik	Gruplar Arasında	5.840	5			
	Gruplar İçinde	584,533	144	1.168 4.059	.288	.919
	Toplam	590,373	149			

Tablo 15'te de görüldüğü gibi; Hacettepe Üniversitesi'ndeki ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ndeki öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları anne-babalarının eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

2.5.2.5. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Aylık Hanehalkı Gelir Düzeyine Göre İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin aylık hanehalkı gelir düzeylerine göre finansal okuryazarlık puanlarının incelenmesi için One Way ANOVA yapılmış ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 16: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Puanı

	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	p
Gruplar Arasında	.921	3			
Gruplar İçinde	1328.476	296	.307 4.488	.068	.977
Toplam	1329.397	299			

Tablo 16 incelendiğinde aylık hanehalkı gelirine göre finansal okuryazarlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ayrıca, aylık hanehalkı gelirine göre öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları her bir üniversite için kendi bünyesinde de ayrı ayrı incelenmiş ve sonuçlar Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17: Aylık Hanehalkı Gelirine Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi'ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ne Göre İncelenmesi

Üniversite		Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	p
Hacettepe	Gruplar Arasında	15.113	3	5.038 4.793	1. 05 1	.372
	Gruplar İçinde	699.827	146			
	Toplam	714.940	149			
Bilecik	Gruplar Arasında	4.559	3	1.520 4.012	.3 79	.768
	Gruplar İçinde	585.814	146			
	Toplam	590.373	149			

Tablo 17'de de görüldüğü gibi; Hacettepe Üniversitesi'ndeki ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ndeki öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları aylık hanehalkı gelirine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

2.5.2.6. Finansal Okuryazarlık Puanlarının Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin kredi kartı kullanım durumuna göre finansal okuryazarlık puanlarının incelenmesi için t-testi yapılmıştır ve sonuçlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 18: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Puanı

	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Kullanıyor	187	6.76	2.15	298	.664	.507
Kullanmıyor	113	6.59	2.04			

Tablo 18 incelendiğinde kredi kartı kullanım durumuna göre finansal okuryazarlık puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ayrıca, kredi kartı kullanım durumuna göre öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları her bir üniversite için kendi bünyesinde de ayrı ayrı incelenmiş ve sonuçlar Tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 19: Kredi Kartı Kullanım Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Puanının Hacettepe Üniversitesi'ne ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'ne Göre İncelenmesi

Üniversite		N	\bar{X}	S	sd	t	p
Hacettepe	Kullanıyor	103	7.02	2.13	148	.405	.686
	Kullanmıyor	47	6.87	2.31			
Bilecik	Kullanıyor	84	6.41	2.13	148	.043	.966
	Kullanmıyor	66	6.40	1.82			

Tablo 19’da da görüldüğü gibi; Hacettepe Üniversitesi’ndeki ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi’ndeki öğrencilerin finansal okuryazarlık puanları kredi kartı kullanım durumlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

2.5.2.7. Katılımcıların Finansal Okuryazarlık Sorularına Verdikleri Doğru Cevap Yüzdelerinin Türkiye Sonuçlarıyla Karşılaştırılması

Türkiye Ekonomi Bankası (2012: 4) tarafından yayınlanan ve çalışmamızda yer alan konu başlıklarını içeren sorulardan oluşan ve ülkemizde yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlar ile Hacettepe Üniversitesi-Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi için ortaya çıkan araştırmamızın sonuçları karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 20: Katılımcıların Finansal Okuryazarlık Sorularına Verdikleri Doğru Cevap Yüzdelerinin Türkiye Sonuçlarıyla Karşılaştırılması

Soru	Hacettepe-Bilecik Sonuçları	Türkiye Sonuçları
Basit Bölme İşlemi	%98.3	%87
Paranın Zaman Değeri	%36.7	%37
Ödenen Faiz	%96.3	%84
Basit Faiz Hesaplama	%83	%43
Bileşik Faiz Hesaplama	%43	%19
Risk ve Getiri İlişkisi	%65.7	%87
Enflasyon Bilgisi	%57.3	%77
Çeşitlendirme Bilgisi	%75.7	%69

Tablo 20’den çıkan sonuca göre Hacettepe Üniversitesi İİBF ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi İİBF öğrencileri; basit bölme işlemi, ödenen faiz, basit faiz hesaplama, bileşik faiz hesaplama ve çeşitlendirme bilgisi içeren konularda Türkiye sonuçlarına göre daha yüksek düzeydeyken; risk ve getiri ilişkisi, paranın zaman değeri kavramı ve enflasyon bilgisi açısından daha düşük düzeydedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın sonuçlarına göre; finansal okuryazarlığın devam edilen sınıf düzeyine göre değişiklik gösterdiğiyle ilgili genel sonuçlarda bir farklılık bulunmamıştır. Üniversite bazında incelediğimiz zaman ise Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi’nde bir farklılık bulunmamıştır, ancak Hacettepe Üniversitesi’nde farklı sınıflara devam eden öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Mercan ve diğerlerinin 2012 yılında anket yöntemiyle Ulaştırma Bakanlığı’na bağlı bir şubede çalışanlara yönelik olarak uyguladıkları çalışmada da eğitim seviyesi arttıkça finansal okuryazarlık seviyesinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Söz konusu çalışmanın sonuçlarına göre yüksek lisans mezunlarının lise ve üniversite mezunlarına göre daha yüksek düzeyde finansal okuryazarlık seviyesine sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

Finansal okuryazarlığın cinsiyet değişkenine göre değişiklik gösterdiğiyle ilgili genel sonuçlarda da üniversite bazında da bir farklılık bulunmamıştır. Wagland ve Taylor (2009) tarafından işletme bölümü öğrencisi 165 kişilik bir grupla yapılan çalışmada cinsiyetin finansal okuryazarlık seviyesinde farklılık yaratma durumu incelenmiştir ve bizim çalışmamızda olduğu gibi, cinsiyet faktörünün finansal okuryazarlık üzerinde önemli bir etkisinin olmadığını tespit edilmiştir.

Finansal okuryazarlığın finansal bilgi kaynaklarına göre değişiklik gösterdiğiyle ilgili genel sonuçlarda da üniversite bazında da bir farklılık bulunmamıştır. Jorgensen ve Savla tarafından 2010 yılında genç yetişkinlerin finansal okuryazarlığını ölçmeye yönelik 420 üniversite öğrencisine uygulanan anket çalışmasının sonuçlarında da, finansal bilgi kaynaklarından biri olan ailenin finansal bilgi üzerinde bir etkisinin olmadığını tespit edilmiştir.

Finansal okuryazarlığın anne-baba eğitim düzeyine göre değişiklik gösterdiğiyle ilgili genel sonuçlarda da üniversite bazında da bir farklılık bulunmamıştır. 2014 yılında Ergün, Şahin ve Ergin'in Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlıklarını test ettikleri araştırmalarında da öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin anne-baba eğitim düzeyiyle ilişkisiz olduğunu saptamışlardır.

Finansal okuryazarlığın aylık hanehalkı gelir düzeyine göre değişiklik gösterdiğiyle ilgili genel sonuçlarda da üniversite bazında da bir farklılık bulunmamıştır. Hogart 2002 yılında yaptığı çalışmada ise, hanehalkı geliri düşük olan katılımcıların finansal okuryazarlıklarının diğerlerine göre daha az olduğunu tespit edilmiştir.

Finansal okuryazarlığın öğrencilerin kredi kartı kullanma durumlarına göre değişiklik gösterdiğiyle ilgili genel sonuçlarda da üniversite bazında da bir farklılık bulunmamıştır. Ünal, Düğer ve Söylemez ise 2015 yılında yaptıkları çalışmalarında finansal okuryazarlık düzeyi yüksek olan bireylerin, kredi kartını daha rasyonel kullanacağı yönünde bir sonuca ulaşımlardır.

Katılımcıların finansal okuryazarlık sorularına verdikleri doğru cevap yüzdelerinin Türkiye sonuçlarıyla paralellik gösterme durumuna geldiğimiz zaman ise genelde bir farklılık olduğunu söyleyebiliriz. Hacettepe Üniversitesi İİBF ve Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi İİBF öğrencileri; basit bölme işlemi, ödenen faiz, basit faiz hesaplama, bileşik faiz hesaplama ve çeşitlendirme bilgisi içeren konularda Türkiye sonuçlarına göre daha yüksek düzeyde iken risk ve getiri ilişkisi, paranın zaman değeri kavramı ve enflasyon bilgisi açısından daha düşük düzeydedir.

Sonuç olarak; finansal kararlarını sağlıklı bir şekilde alma yeteneğine sahip, kredi kartı kullanımında bilinçli, bütçesini yönetebilen gençlerin yetiştirilmesi için Türkiye'de de finansal konularda eğitimin zorunlu eğitim görülen yıllarda müfredata eklenmesi, yükseköğretim kurumlarında ise İİBF dışındaki fakültelerde de zorunlu ders olarak okutulması gerekmektedir. Ayrıca; öğrencilerin çoğunluğunun finansal bilgi kaynağı olarak ailesini seçmiş olması göstermektedir ki; ebeveynler de finansal okuryazar olmak zorundadırlar. Bunun için; televizyonlarda yayınlanacak kamu spotları çekilebilir, halk eğitim merkezlerinde finansal eğitimler verilebilir, bu konuda hazırlanacak fazla karmaşık olmayan ve genel finansal bilgileri içeren broşürler hazırlanıp bu broşürlerin ailelere ulaştırılması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Bayram, Seliha, Seçil (2015), "Finansal Okuryazarlık Ve Para Yönetimi Davranışları: Anadolu Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Uygulama." *Business And Management Studies: An International Journal* S:2, C:2 ss.105-135.
- Beal, Diana ve Sarath Delpachitra (2003), "Financial Literacy among Australian University Students", *Economic Papers: a Journal of Applied Economics and Policy*, S:22, C:1, ss.65-78.
- Danes, Sharon ve Hira, Tahira, Khanam (1987), "Money Management Knowledge of College Students", *The Journal of Student Financial Aid*, S:17, C:1, ss.4-16.
- Dilek, Serkan, Orhan, Küçük, ve Eleren, Ali (2016), "Kastamonu Üniversitesi Öğrencilerinin Ekonomi Okuryazarlığı." *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, S:5, C:7, ss.1865-1878.
- Er, Fikret, Temizel, Fatih, Özdemir, Ali ve Sönmez, Harun (2014), "Lisans Eğitim Programlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyine Etkisinin Araştırılması: Türkiye Örneği", *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S:14, ss.113-125.
- Ergün, B., Şahin, A., ve Ergin, E. (2014), "Finansal Okuryazarlık: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma", *Journal Of International Social Research*, S:34, C:7, Ss.847-864.
- Fanto, James, A. (1998), "We're All Capitalist Now: The Importance, Nature, Provision and Regulation of Investor Education", *Case Western Reserve Law Review*, S:49, C:1, ss.105-180.
- Gerek, Sevgi ve Kurt, Adile, Aşkın (2011), "Ekonomi Okuryazarlığı Ölçeğinin Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması", *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, S:1, ss.59-73.
- Gökmen, Habil (2012), *Finansal Okuryazarlık*, 1. Baskı, Hiperlink Yayınları:İstanbul.
- Hogarth, Jeanne M. (2002), "Financial Literacy and Family and Consumer Sciences", *Journal of Family and Consumer Sciences*, S:94, ss.15-28.
- Hogarth, Jeanne M., Beverly, Sondra G. Ve Hilgert Marianne (2003), "Patterns of Financial Behaviors: Implications for Community Educators and Policy Makers Discussion Draft" [Bildiri], 2003 Federal Reserve System Community Affairs Research Conference, Şubat.
- Jorgensen, Bryce L., ve Jyoti, Savla (2010), "Financial Literacy Of Young Adults: The Importance Of Parental Socialization", *Family Relations*, S:59, C:4, ss.465-478.
- Kılıç, Yunus, Ata, H. Ali., Seyrek, İbrahim H. (2015) "Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, S:66, ss.129-150.
- Krizek, JUDrIng Tomas, L. L. M. CEMS-MIM ve IngDusan Hradil (2012), "Standard in Financial Literacy for University Students: Methodology and Empirical Evidence." *International Journal of Business and Social Research* S:7, C:2, ss.21-32.
- Lusardi, Annamaria (2008), "Financial Literacy: An Essential Tool For Informed Consumer Choice?", *National Bureau Of Economic Research*, S:14084, ss.1-29.
- Mason, Carolynne L. J. ve Richard M. S. Wilson (2000), "Conceptualising Financial Literacy" Loughborough University Institutional Repository, Loughborough: Business School, Loughborough University.
- Mavrinac, Sarah ve Ping, Chin Wan (2004), "Financial Education for Women in Asia Pacific", *An Insead Working Paper*, 2 November 2004.
- Mercan, Nuray, Oyur, Emine, Altınay, Ayenur, ve Aksanyar, Yaşar (2012), "Ekonomi Okur Yazarlığına Yönelik Ampirik Bir Araştırma", *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, S:4, C:2, ss.109-118.
- OECD (2009), "Financial Literacy and Consumer Protection: Overlooked Aspects of the Crisis, OECD Recommendation On Good Practices On Financial Education And Awareness Relating To Credit", *OECD Recommendation On Good Practices On Financial Education And Awareness Relating To Credit*.
- Özçam, Mustafa (Temmuz 2006), *Yatırımcı Eğitimi: Dünya Uygulamaları ve Türkiye İçin Öneriler*, Sermaye Piyasası Kurulu Araştırma Raporu [Erişim: 11 Eylül 2017, <http://www.spk.gov.tr/yayingoster.aspx?yid=934&ct=f&action=displayfile&ext=>].
- Özgüler, İsmet (2013), *Bireysel Finansal Kaynakların Yönetiminde Bir Araç Olarak Finansal Eğitimde Dünya Uygulamaları Ve Türkiye Karşılaştırması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Eskişehir.

- Remund, David, L. (2010), "Financial Literacy Explicated: The Case For A Clearer Definition In An Increasingly Complex Economy", *Journal Of Consumer Affairs*, S:44, C:2, ss.276-295.
- Schagen, Sandie ve Lines, Anne (1996), *Financial Literacy In Adult Life*, Nfer:Berkshire.
- TEB (Türkiye Ekonomi Bankası), (2012), "Finansal Okuryazarlık ve Erişim Endeksi", İstanbul.
- Temizel, Fatih (2010), *Mavi Yakalılarda Finansal Okuryazarlık*, Beta Basım Yayım Dağıtım: İstanbul.
- Tomaskova, H., Mohelska, H., Nemcova, Z. (2011). "Issues of Financial Literacy Education, *Procedia*" *Social and Behavioral Sciences*, S:28, ss.365 –369.
- Vitt, L.A., Anderson, C., Kent, J., Lyter, D. M., Siegenthaler, J.K. Ward, J. (2000), *Personal Finance and the Rush to Competence: Financial Literacy Education in the U.S.* Lois, Institute for Socio-Financial Studies (ISFS), [Erişim:10 Ağustos 2017, www.isfs.org/documents-pdfs/rep-finliteracy.pdf].
- Yılmaz, Veysel ve Tuncay, Merve (2012), "Finansal Liberalizasyonun Tasarruf Ve Yatırım Üzerine Etkisi: Türkiye Örneği", *Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, C:26, S:3-4, ss.345-363.
- Wagland, Suzanne P ve Taylor, Sharon (2009), "When It Comes to Financial Literacy, Is Gender Really An Issue?", *Australasian Accounting, Business and Finance Journal*, S:3, C:1, ss.13-25.
- Widdowson, Doug, ve Hailwood, Kim (2007), "Financial Literacy And Its Role In Promoting A Sound Financial System", *Reserve Bank Of New Zealand Bulletin*, S:70, C:2, ss.37-47.
- World Bank (2009), "The Case for Financial Literacy in Developing Countries: Promoting Access to Finance by Empowering Consumers"